

Samen gezond en gelukkig met de Nederlandse tuinbouw

De bijdrage van de tuinbouwsector aan een gezonder, gelukkiger en groener Nederland

Samen gezonder en groener? Dat is onze visie voor Nederland. Een groeiende wereldbevolking vraagt niet alleen om betaalbare en smakvolle voeding, maar ook om sierteeltproducten die bijdragen aan onze gezondheid en ons geluk. De Nederlandse tuinbouw staat wereldwijd bekend om haar groente, fruit, bloemen en bollen, planten, zaden en tuinbouwtechniek. Als wereldspeler kan de Nederlandse tuinbouw bij uitstek onze voedselsoevereiniteit en de gezondheid van miljoenen mensen op de meest duurzame wijze stimuleren.

Met innovatieve teeltmethoden, circulaire oplossingen en export van duurzame technologieën draagt de tuinbouwsector mondiaal bij aan gezonde voeding, groene omgevingen en een veerkrachtige economie. Onze bijdrage aan Nederland is fors: ruim **300.000 banen**, een directe bijdrage van bijna **24 miljard euro** aan de economie en miljarden aan handelsexportwaarde.

Tuinbouwsectoren

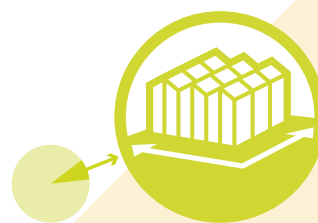
Aantal bedrijven

● Tuinbouw **20.000**

Aantal werknemers

● Tuinbouw **300.000**

Aantal hectaren

● Tuinbouw **100.000 ha**

Groenten en fruit zijn niet alleen lekker, maar ook gezond. Helaas is gezonde voeding niet vanzelfsprekend: veel Nederlanders eten dagelijks nog te weinig groenten en fruit, terwijl dit ons juist fitter en gezonder maakt. Een gezondere leefstijl kan zo jaarlijks een grote besparing opleveren op de alsnog groeiende kosten voor onze zorg. Onze innovatieve technieken en duurzame teeltmethoden zorgen ervoor dat niet alleen wij maar mensen wereldwijd toegang hebben tot betaalbare en gezonde voeding.

Bloemen en planten hebben een positief effect op ons welzijn. Bloemen sieren belangrijke momenten in ons leven, kleuren onze dagelijkse omgeving, verhogen onze kwaliteit van leven en stimuleren samenzijn. Ondertussen vergroenen en koelen planten onze steden, verbeteren ze de lucht- en leefkwaliteit en verminderen ze stress. Kortom, onze sier- en bomentelers zorgen voor gezondheid en geluk!

Om de energietransitie aan te jagen en onze samenleving te verduurzamen investeert de tuinbouw in allerlei (technische en biologische) innovaties. Denk daarbij aan het aanboren van aardwarmte in woonwijken, de opwek van zonne- en windenergie, waterzuivering voor schone sloten in de omgeving, wateropslag om overstromingen te voorkomen, schoon transport, duurzamere verpakkingen en de aanleg van biodiversiteit. Maar ook door het ontwikkelen van weerbare plantenrassen helpt de sector onze voeding en sierteelt te vergroenen.

De tuinbouw wordt steeds circulaire. Telers sluiten kringlopen, verminderen het gebruik van grondstoffen en vervangen fossiele energie door duurzamere alternatieven. Reststromen, zoals plantenvezels en -sap, krijgen een tweede leven als meststof, bouw materiaal of verpakkingsmateriaal. Met zijn circulaire aanpak laat de tuinbouw nu al zien hoe de economie van morgen werkt!

Top 5 urgente ambities

De Nederlandse tuinbouw is wereldwijd toonaangevend, maatschappelijk onmisbaar en economisch van grote waarde. Toch staat die positie onder druk. De sector wil en kan blijven bijdragen aan een gezonder, gelukkiger en groener Nederland – maar kan dat niet alleen. Deze top vijf ambities helpen om onze bijdrage ook in de toekomst te verzilveren:

1. Versnelling van de ontwikkeling en toelating van alternatieve gewasbeschermingsmiddelen, zoals biologische en laagrisicomiddelen, voor een transitie naar 100% groen geteeld.
2. Stimulering van robotisering en mechanisatie in de tuinbouw om in 2050 zoveel mogelijk autonoom te telen.
3. Uitsluiting van de glastuinbouw van ETS-2 en de bijmengverplichting groen gas om een rendabele sector in Nederland te behouden en uitbreiding van duurzame energienetten om in 2040 klimaatneutraal te kunnen telen.
4. Een integrale aanpak om voldoende water voor de teelt van groente, fruit, bloem(boll)en en planten te garanderen.
5. Veranker tuinbouwinnovatie in de Nationale Technologie Strategie (NTS). Zet in op structurele tripartiete samenwerking tussen overheid, kennisinstellingen en bedrijfsleven om te investeren in fundamenteel en praktijkgericht onderzoek, toegang tot nieuwe genomische veredelings technieken, digitale infrastructuur en een sterk kwekersrecht.

Groene steden, gezonde mensen

Prettig en gezond wonen in de stad wordt steeds belangrijker. Daarnaast moeten we inzetten op biodiversiteitsherstel en opwarming van de aarde tegengaan voor de gezondheid van onze planeet. Groen speelt hierin een essentiële rol. Met groene daken, verticale tuinen, schaduw door bomen en kleurrijke plantsoenen houden we onze steden leefbaar en groen. Daarnaast zorgen bomen en planten als longen van onze aarde voor voldoende gezonde lucht, de nodige verkoeling en CO₂-opslag. Maar planten zijn ook geschikt als wateropslag, waardoor de bodem in stedelijke gebieden vruchtbaar blijft en wateroverlast wordt voorkomen. Een groene leefomgeving - binnen en buiten - levert gezondheidswinst op voor mens en dier.

Samen met het Rijk wil de tuinbouw stappen zetten richting een groener tijdperk. Dat vraagt om:

- Wetgeving rondom het verplichten van natuurinclusieve en klimaatadaptieve bouweisen bij toekomstige nieuwbouw- en renovatieprojecten in dorpen en steden.
- Planologische mogelijkheden voor verbindingen tussen (economische) sectoren om reststromen uit te wisselen, zoals warmte en water.
- Wetenschappelijk onderzoek naar het klimaatadaptieve vermogen van bomen, omdat de levensduur van bomen minimaal 80 jaar is.

Betaalbaar, gezond en beschikbaar voedsel

De Nederlandse tuinbouw speelt een cruciale rol in het dagelijks leven van miljoenen mensen. Iedere dag zorgen onze telers ervoor dat betaalbare en gezonde groente en fruit beschikbaar zijn — in de supermarkt, op de markt of langs de weg. Van paprika tot peer en van bloemkool tot aardbeien: deze producten vormen de basis van een gezonde leefstijl en dragen bij aan preventie in de gezondheidszorg.

Toch staat die beschikbaarheid onder druk. Steeds meer teelten — zoals kersen, blauwe bessen, sla en zelfs appels — komen in de knel door hoge kosten, beperkte ruimte, wegvallen van effectieve gewasbeschermingsmiddelen, — zonder dat er goede alternatieven zijn — toenemende regelgeving en een gebrek aan toekomstperspectief voor telers. Daarmee komt ook de betaalbaarheid van gezonde voeding in gevaar, juist voor de groepen die dat het hardst nodig hebben.

Een gezonde voedselkeuze moet voor iedereen toegankelijk blijven. Dat betekent:

- Een sterkere positie van telers in de keten.
- Beleid dat gezonde en duurzame voeding stimuleert.
- Investerings in de bewustwording en communicatie over de waarde van gezonde voeding, juist nu er wordt bezuinigd op instellingen als het Voedingscentrum.

Gezond gewas

De Nederlandse tuinbouw is de kraamkamer van de biologische gewasbescherming. Op maar liefst 95 procent van het gehele glastuinbouwareaal worden biologische bestrijders ingezet. Gezamenlijk zijn dat elk jaar ruim 100 miljard insecten en mijten die schadelijke plagen en schimmels uitschakelen. Die biologische bestrijders vervangen nu al het grootste deel van de chemie. Door geïntegreerde gewasbescherming (ICM) is de ecologische voetafdruk van onze groenten, fruit, bloemen en planten de afgelopen tien jaar al sterk gedaald. Ook in de vollegrondsgroente-teelt worden biologische middelen en bestrijders steeds vaker ingezet en vormt Integrated Crop Management (ICM) de basis voor de teelt.

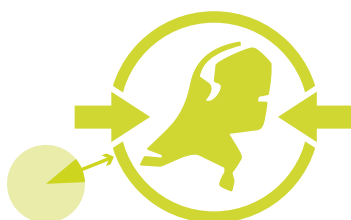
Binnen een robuust en weerbaar ecosysteem op het land of in de kas wordt gewerkt met weerbare planten die minder vatbaar zijn voor ziekten en plagen. Minimale inzet van grondstoffen en nagenoeg geen emissies van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen naar het milieu staan centraal in de tuinbouw van de toekomst. De ontwikkeling en toelating van alternatieven, zoals biologische en laagrisicogewasbeschermingsmiddelen, moet daarom sneller. Voor deze transitie is een passend overgangsbeleid essentieel, waarin op korte termijn geen middelen verdwijnen als een effectief alternatief ontbreekt. Daarnaast is vertrouwen in de wetenschappelijke instanties zoals het Ctgb cruciaal. **De sector heeft de ambitie om zijn gewassen in 2030 zoveel mogelijk 100% groen te telen.** Dit vereist inzet op groene en weerbare teeltsystemen:

- Versnelling van de beschikbaarheid over weerbare (resistente) plantenrassen door de toegang tot nieuwe verdelingstechnieken op EU-niveau.
- Structurele financiering voor praktijkdemonstraties om onderzoeksinzichten en ICM sneller in de kas en op het land te kunnen uitrollen.
- Versnelde toelating van biologische en laagrisicostoffen in Europa.
- Versnelling van de toelating door uitbreiding van de beoordelingscapaciteit bij het Ctgb en het Europese EFSA zodat innovatieve middelen, zoals biologische en laagrisicomiddelen, sneller beschikbaar komen. Risico moet hierbij het uitgangsprincipe zijn.
- Uitbreiding van het (groene) middelenpakket voor kleine teelten zoals in kassen of in de fruitteelt door de toelatingen van biologische en laagrisicomiddelen in andere EU-lidstaten direct over te nemen als Ctgb.
- Vereenvoudiging van het verkrijgen van vrijstellingen om de transitie naar ICM te ondersteunen bij een middelentekort. Voorkom daarbij dat middelen verdwijnen als er nog geen alternatief beschikbaar is.
- Stimulering van de toepassing van precisietechnieken, waaronder kunstmatige intelligentie, door het toelatingsbeleid voor gewasbeschermingsmiddelen hierop aan te passen en de beschikbaarheid en betaalbaarheid van deze innovaties te bevorderen.

Exportwaarde

● Tuinbouw 27,6 miljard

Importwaarde

● Tuinbouw 12,7 miljard

Productiewaarde

● Tuinbouw 31,2 miljard

Schoon water in onze omgeving

Het weer in Nederland wordt steeds extremer. We krijgen vaker te maken met hevige regenbuien, maar ook met droogte en hitte. Wateroverlast en waterschaarste komen daardoor vaker voor. Daarbovenop hebben we te maken met toenemende verzilting van water. De glastuinbouw kan bijdragen aan klimaatadaptatie en het veiligstellen van strategisch grondwater in de regio. Telers kunnen zorgen voor de opvang en het tijdelijk vasthouden van regenwater bij extreem weer, waarmee we overlast in de buurt voorkomen. Bovendien kan regenwater de basis worden van hun gietwater. Voldoende opslagcapaciteit, bijvoorbeeld ondergronds, is daarbij van groot belang.

De glastuinbouw heeft de ambitie om door het hergebruik van water nagenoeg geen meststoffen en middelen vanuit de kas in het milieu te laten komen. De sector werkt hard aan schoon oppervlaktewater. Door de inzet van veel telers zijn al grote stappen gezet, maar om het doel in 2027 te bereiken is samenwerking met lokale autoriteiten noodzakelijk. Hiervoor is nodig:

- Financiering van sectorale en gebiedswatercoaches, die telers helpen bij het lek dicht maken van hun kassen.
- Stimulering van de ontwikkeling van waterplannen voor de toekomstige watervoorziening per provincie, waarbij het Rijk de regie pakt vanwege de verdeelde bevoegdheden over meerdere overheden.
- Beleidsruimte voor het toepassen van teeltvoorzieningen ter voorkoming van hittede schade, zodat telers handvaten hebben om watergebruik te beperken.
- Meer inzet op toezicht en handhaving gericht op risicobedrijven.
- Beter en sneller inzicht in de waterkwaliteitsmetingen, zodat gerichte maatregelen kunnen worden getroffen om de waterkwaliteit te verbeteren.

Klimaatneutrale tuinbouwsector, versnelde energietransitie

In de tuinbouw is veel potentie om koploper te zijn in energiezuinige en circulaire productie en afzet van hoogwaardige producten. Door energiebesparing en het gebruik van steeds meer duurzame energie (zon, aardwarmte, wind en biomassa) is de sector in staat om gezonde en groene producten te leveren met een lage CO₂-voetafdruk. De tuinbouw staat klaar om de energietransitie te versnellen, niet alleen in de sector maar voor heel Nederland. Nieuwe innovaties, waaronder aardwarmte en warmtenetten, zorgen bijvoorbeeld voor duurzame warmtevoorziening van kassen, bedrijven en zelfs woonwijken. Daarnaast kunnen kassen (en koelcomplexen) als warmte- en elektriciteitsbuffer dienen. Dat betekent dat ze overdag, 's nachts of in de zomer, wanneer de vraag laag is, warmte en elektriciteit opslaan om deze tijdens piekmomenten in de ochtend, avond of winter weer af te geven aan huishoudens, publieke voorzieningen als zwembaden en de bakker om de hoek. Tevens wil de sector voor het vervoer van zijn producten overstappen naar spoor en binnenvaart, zodat ook internationaal wordt gewerkt aan duurzame verbindingen.

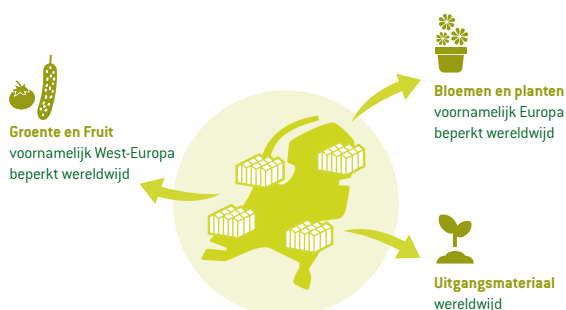
In 2040 wil de glastuinbouw klimaatneutraal zijn. Ook de vollegrondstuinbouw heeft de ambitie om klimaatneutraal te worden door het plaatsen van zonnepanelen op schuurdaken en het vastleggen van CO₂ in de bodem. Om deze trend door te blijven zetten, is consistent beleid cruciaal. Een voorwaarde hiervoor is dat de afspraken en uitgangspunten van het Convenant Energietransitie Glastuinbouw 2022-2030 worden gehandhaafd.

Goed werkgeverschap, gelukkige werknemers

Zo hebben telers handelingsperspectief om de doelen op een gezonde manier te kunnen halen. Een versnelde energietransitie vraagt om:

- Geen opname van de glastuinbouw in ETS-2 en de bijmengverplichting groen gas om overbeprijzing en vertrek naar het buitenland te voorkomen. Nu al betalen Nederlandse telers de hoogste energieprijzen ten opzichte van buurlanden, met deze twee maatregelen wordt telen in ons land onrendabel.
- Realisatie van voldoende capaciteit op het elektriciteitsnet op korte termijn, zodat opgewerkte stroom door telers kan worden teruggeleverd aan het net op de momenten dat dit nodig is en dat ook elektriciteit kan worden afgenomen van het net voor de verwarming en verlichting om fossiele brandstoffen uit te faseren.
- Stimulerend prijsbeleid door een minder degressief energiebelastingstelsel, waarbij voor de glastuinbouw het vernieuwde CO₂-sectorsysteem de borging is van het klimaatdoel voor 2030.
- Meer ruimte voor kleine windmolens op het eigen bedrijf.
- Investeren in infrastructuur die de modal shift van diverse modaliteiten mogelijk maken. Nationale CO₂-heffingen op deze alternatieve vervoermiddelen helpen daar niet bij, de tuinbouw opereert immers internationaal.
- Tegengaan van belemmeringen (grenscontroles en gebruik internationale datasystemen) om de huidige infrastructuur zo optimaal en energie-efficiënt mogelijk te kunnen benutten.

Export naar ruim **150 landen**

Werknemers zijn ons kostbaarste kapitaal en onmisbaar voor een toekomstbestendige sector. Een eerlijke, veilige en leerrijke werkomgeving is dan ook essentieel. De dagelijkse productie van bloemen, planten, groenten en fruit vraagt jaarrond om ruim 82.000 arbeidsplaatsen. In de piekperiode loopt dit op tot 113.000 werknemers. Daarnaast zijn er nog tienduizenden banen betrokken in de opkweek, logistiek, handel en verwerking van onze tuinbouwproducten. Voor zowel de vaste werknemers als flexibele seizoenswerknemers zijn goede en werkbare afspraken van belang. Specifiek voor internationale werknemers vormt goede, voldoende en gecertificeerde huisvesting een belangrijk onderdeel van het arbeidsvoorwaardenpakket.

In 2050 maken robotisering, digitalisering en kunstmatige intelligentie handmatige arbeid in de Nederlandse tuinbouw vrijwel overbodig. De teelt van groenten, fruit, bloemen en bollen, en planten verloopt dan grotendeels geautomatiseerd: van veredeling en teelt tot oogst, sorteren en verpakken.

Om deze transitie mogelijk te maken zijn investeringen in innovatie noodzakelijk - nu en in de komende jaren. Het duurt echter nog jaren voordat deze functies kunnen worden vervangen door machines en robots. De inzet van internationale medewerkers blijft de komende jaren dus noodzakelijk. Investeren in goed werkgeverschap blijft van groot belang door:

- Hervorming van de arbeidsmarkt met goede en werkbare afspraken voor flexwerkers.
- Centrale sturing op het huisvestingsdossier vanuit het Rijk, waardoor werkgevers niet worden beperkt in hun mogelijkheden om kwalitatief goede woningen op eigen erf te realiseren voor hun werknemers.

Daarnaast:

- Stimulering van robotisering en mechanisatie in de tuinbouw om in 2050 zoveel mogelijk geautomatiseerd te telen, met oog voor het versterken van het hele innovatie-ecosysteem in Nederland.

Stel kennis en innovatie centraal

De Nationale Technologie Strategie (NTS) biedt kansen om land- en tuinbouwgerichte innovaties een centrale plaats te geven in het kennis- en innovatiebeleid van Nederland. Onze sector is wereldwijd koploper in innovatie met investeringen tot 30% van de omzet in onderzoek en innovatie. Onze kennisintensieve aanpak draagt bij aan oplossingen voor mondiale uitdagingen als voedselzekerheid, gezondheid, klimaatverandering en biodiversiteitsverlies. Instandhouding van dit kennisecosysteem vraagt om actie op:

- Versterking van structurele tripartiete samenwerkingen tussen Rijk, kennisinstellingen (zoals WUR, TNO en NWO) en bedrijfsleven.
- Langjarige investeringen in fundamenteel én praktijkgericht onderzoek.
- Het versterken van het kwekersrecht wereldwijd.
- De introductie van een volledige veredelingsvrijstelling in het octrooirecht om de innovatiekracht van de Nederlandse veredelingssector te waarborgen.
- Toegang tot nieuwe verdelingstechnieken, zoals CRISPR-Cas.
- Investerings in data-infrastructuur en digitale tools voor precisieveredeling.
- Een sterke publieke kennisbasis via universiteiten en hogescholen.

Internationale positie Nederlandse tuinbouwsector van grote waarde

Technologiebedrijven binnen de tuinbouwsector maken het niet alleen in Nederland maar wereldwijd mogelijk om verse groenten, fruit, bloemen en planten te telen in gecontroleerde teeltsystemen (CEA), waaronder kassen. Klimaatverandering en een groeiende wereldbevolking vragen om tuinbouw in nieuwe regio's, terwijl in bestaande regio's het risico op misoogsten toeneemt door opwarming van de aarde. Dankzij onze techniek kan lokaal overal ter wereld betrouwbare productie worden gerealiseerd, ongeacht seizoen of klimaat.

De tuinbouwtechniek vervult een cruciale rol in het realiseren van voedselzekerheid, klimaatadaptatie én geopolitieke stabiliteit wereldwijd, maar heeft in Nederland wél de ruimte en middelen nodig om te blijven innoveren.

De kracht van onze handelsstromen – van zaadje tot schap – reikt tot ver buiten onze landsgrenzen. Voor een sector die draait op snelheid, kwaliteit en betrouwbaarheid is een goed functionerende internationale markt essentieel. Juist voor de consument is internationale handel cruciaal. Hierdoor is er een breed en gevarieerd aanbod beschikbaar. Om die internationale koppositie te behouden, is een gelijk speelveld in Europa essentieel. De tuinbouw roept daarom op tot:

- Eerlijke handelsvoorwaarden, snelle concretisering van de SPS-deal met het Verenigd Koninkrijk en blijvende ruimte voor innovatie in de techniek- en handelssector.

Koninklijke Vereniging
Bloemist Winkeliers

www.groenekrachtvooruit.nl

+31 10 3076794

info@greenports-nederland.nl

www.greenports-nederland.nl